

0-6
ROKOV

Brožúra pre rodičov

Hovor so mnou a počúvaj ma!

15 inštrukcií, ako môžeme podporiť svoje
deti, aby sa naučili hovoriť

Die Kinderfreundin
WIEN

SLOVENSKÝ
NEMECKÝ

Tiráž

Vydavateľ: Österreichische Kinderfreunde, krajinská organizácia Viedeň, Albertgasse 23, 1080 Viedeň, Tel.01/40125, ZVR: 493711481 • Povolenie na používanie v pobočke a úpravy krajinskou organizáciou, projekt BIG „Spolupráca pri vzdelávaní v pohraničnom regióne“ • Textové úpravy a redakcia: Dr. Karin Steiner / Dominique Barborik • Preklad-Adaptácia: Anna Stertischnik • Dizajn: atelier laufwerk • Tlač: Tlačiareň Walla Ges.m.b.H

Nápad a koncept: Hlavný obsah tejto brožúry bol vyvinutý v roku 2008 v rámci programu viacjazyčnosti. „Raná podpora jazyka a viacjazyčnosť – výzva pre rodiny a inštitúcie skorého vzdelávania“ na zákazku krajiny Vorarlbersko. Informácie o programe: www.okay-line.at.

Obsahové podklady: Elisabeth Allgäuer-Hackl, Gerlinde Sammer, Elisabeth Hintner • Text: Elisabeth Allgäuer-Hackl, Lidwina Boso • Úprava: Eva Grabherr © okay. zusammen leben / projektové miesto pre prisťahovalectvo a integráciu, Vorarlbersko (spolok Aktion Mitarbeit), Dornbirn, marec 2017

Táto brožúra bola vytvorená v rámci projektu INTERREG „Spolupráce pri vzdelávaní BIG v pohraničnom regióne“, ktorý podporujú prostriedky EFRE.

Cieľom realizácie projektu BIG v materských školách Wiener Kinderfreunde je kvalifikovať odborníkov na podporu detí pri používaní ich viacjazyčnosti a vytvárať vzdelávacie prostredie priateľsky naklonené k jazykom. Používaním viacerých jazykov sa má pre deti vytvoriť dôverné jazykové prostredie, ktoré u detí podporuje jazyko-kultúrne vytváranie identity a získavanie kladného autokonceptu, ale takisto zlepšuje prínos jazykových potenciálov odborných pracovníkov. Projekt okrem toho upozorňuje na narastajúci význam viacjazyčnosti a s tým súvisiace (spoločenské) výzvy vo vzdelávacích zariadeniach.

Hovor so
mnou
a počúvaj ma!

Drahí rodičia!

S nástupom vášho dieťaťa do škôlky ste vy aj vaše dieťa spravili významný krok. Krok, ktorý nie je vzrušujúci len pre dieťa, ale asi rovnako aj pre vás rodičov. Je to obdobie mnohých otázok a myšlienok. Bude sa moje dieťa cítiť v novom prostredí dobre? Nájde si kamarátov a naučí sa niečo nové? Ako môžem svoje dieťa podporovať aj v rodine? Vaše neistoty sú absolútne opodstatnené. Pretože viete, že vás vaše dieťa práve v tomto období najviac potrebuje, lebo na vyjadrenie mnohých vecí mu ešte chýba slovná zásoba.

Okrem osvojovania si jazyka, ktoré patrí medzi jednu z mnohých úloh, o ktorú sa chceme ako škôlka s vami podeliť, k nám prichádzajú deti s ešte jedným mimoriadne dôležitým pokladom, a tým je ich materinský jazyk. A aj ten by sme chceli rozvíjať spolu s vami počas času stráveného v škôlke.

Vieme, že hlavne rodičia, ktorí nevyrastali s nemeckým jazykom alebo ktorí nehovoria až tak dobre po nemecky, môžu mať na túto tému mnoho otázok. Ako môžem pomáhať svojmu dieťaťu pri učení nového jazyka? V ktorom jazyku sa mám s dieťaťom rozprávať doma? Ako môžem svoje dieťa jazykovo podporovať tak, aby sa v detstve naučilo svoj druhý jazyk, nemčinu, tak, aby s ňou neskôr v škole uspelo?

>

V Kinderfreunde sme sa uchádzali o získanie európskeho projektu s názvom BIG za účelom nadobudnutia vedomostí, pri ktorých ide o ďalšie vzdelávanie našich odborníkov v oblasti rôznorodosti jazykov v materskej škole.

S touto brožúrou sa pokúšame zozbierať a vopred zodpovedať na mnohé otázky rodičov ohľadne nástupu do škôlky, jazykového vývoja, spolupráce medzi škôlkou a rodičmi a takisto ohľadne úloh škôlky. Je to preto, aby sme vás odbremenili od myšlienok a neistôt pred prvým krokom do ďalšej fázy vášho rodičovstva a aby sme vás podporili počas sprevádzania vášho dieťaťa v škôlkarských rokoch.

Sprevádzať deti pri ich vývoji nie je vôbec ľahké, ako sa nám to často snažia nahovoriť „rodičovskí poradcovia“. Vyžaduje si to veľa pozornosti vás rodičov voči svojmu dieťaťu a jeho okoliu. Môžete o tom hovoriť s inými rodičmi alebo známymi, ktorým dôverujete. Informácie môžete získať od osôb, ktoré sa starajú o vaše dieťa v škôlke. Začnime dobrú spoluprácu už od začiatku. Preto si túto brožúru neprečítajte iba raz, ale viackrát. Nielen v nej, ale aj v rozhovoroch s nami budete znova objavovať veci, ktoré vám môžu pomôcť pri sprevádzaní vášho dieťaťa prvými rokmi jeho života.

Príjemné chvíle s brožúrou

*vám želá tím **BIG** z Wiener Kinderfreunde*

Vedeli ste, že ...

vy sami môžete cielene podporovať vývoj reči svojho dieťaťa vo veku 0 až 6 rokov?

... v
TEHOTEN-
STVE
KAP 1

... v NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU
KAP 2-11

... v PRED-
ŠKOLSKOM
VEKU
KAP 12-15

Vedeli ste, že ...

dobrý vývoj reči môžete u svojho dieťaťa podporiť už aj počas tehotenstva?

1.

Haló, vy ma
nevidíte, ale ja
vás počujem!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Už po 4. mesiaci tehotenstva začína dieťa vnímať hlasy, predovšetkým hlas svojej matky.
- Melódia materinského jazyka sa dieťaťu vstúpí do pamäti ešte pred narodením. V lone matky naň vplývajú takisto hudba a zvuky.
- Rodičia sú v prvých rokoch života dieťaťa jeho najdôležitejšie jazykové vzory. Preto je dôležité si už počas tehotenstva premyslieť, v akom jazyku, respektíve akých jazykoch, chcú rodičia so svojím dieťaťom hovoriť.

>>> Čo konkrétne môžete urobiť pre svoje dieťa!

Už v tehotenstve rozprávajte svojmu dieťaťu o svojom svete. Hovorte mu, čo na vás zapôsobilo.

Pri rozhodovaní, **v ktorom jazyku** (alebo v ktorých jazykoch) budete hovoriť s dieťaťom **doma**, vám pomôžu nasledujúce úvahy:

- > **S dieťaťom hovorte v jazyku**, v ktorom sa cítite pohodlne a ktorý ovládáte najlepšie. V tomto jazyku môžete dieťaťu zároveň odovzdať najväčšiu slovnú zásobu. Vytvoríte tým dobrý základ pre iné jazyky, ktoré sa dieťa počas svojho života bude učiť.
- > Ak hovoríte **inými jazykmi**, je to pre dieťa cenná začiatočná skúsenosť. Každý rodič sa potom s dieťaťom môže rozprávať svojím silnejším jazykom. Vaše dieťa tak získa dobré jazykové vzory.
- > Je jedno, pre ktorý jazyk sa rozhodnete **v rámci rodiny**, ale je veľmi dôležité, aby sa vaše dieťa naučilo aj **jazyk tejto krajiny, čiže nemčinu. Znalosť nemčiny potrebuje na to, aby sa tu dobre cítilo**, našlo si kamarátov a získalo dobré vzdelanie. Vaše dieťa sa môže učiť po nemecky, aj keď sa doma bežne rozprávate iným jazykom.

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

2.

Vedeli ste, že ...

vaše dieťa sa naučí najviac, keď s ním hovoríte jazykom, ktorý je vám najbližší?

Mamkin jazyk
je ok! – Ockov jazyk
je ok!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Dôležitým základom všeobecného vývoja dieťaťa a jeho jazykového rozvoja je dobrý citový vzťah. Dieťa vycíti, či sa s ním rodičia rozprávajú jazykom, v ktorom sa cítia dobre a bezpečne.
- Čím lepšie rodičia hovoria jazykom, ktorý odovzdávajú ďalej, o to lepšie to bude aj pre rozvoj jazyka dieťaťa.
- Najlepším základom pre naučenie sa cudzích jazykov je dobré ovládanie svojho materinského jazyka. Každý jazyk obsahuje vedomosti o svete, ktoré s ním odovzdávame deťom.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

S dieťaťom hovorte **v jazyku**, ktorý **ovládate najlepšie**.

S dieťaťom sa **veľa rozprávajte** a dajte mu aj veľa času na to, aby hovorilo samo.

Príhody, pesničky a detské hry **z vašej domoviny** povedia vášmu dieťaťu niečo o vás, vašom pôvode. Je to dôležité, pretože **deti potrebujú poznať svoje korene**.

Otvorte svojmu dieťaťu **pozitívne cesty k iným jazykom**. Buďte mu dobrým príkladom! Ak ste pozitívne nastavení k jazykom, ich učeniu, starostlivosti o váš jazyk a k nemčine, prenesie sa to aj na vaše dieťa.

3.

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

Vedeli ste, že ...

Sebavedomie je najlepším základom pre rozvoj jazyka vášho dieťaťa?

Majú ma radi
takého,
aký som!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Dieťa na svoj rozvoj a aj na naučenie jazyka potrebuje hlavne podporu rodičov. Na rozvoj sebavedomia musí cítiť, že je milované a akceptované. Táto energia je kľúčom k jeho rozvoju.
- Dieťa potrebuje predovšetkým pocit istoty. Potrebuje vedieť, kedy rodičia práve nemajú čas, prečo ho práve nemôžu počúvať a kedy sa mu budú môcť venovať znova. Chce sa dozvedieť, prečo niečo musí byť tak alebo prečo niečo nie je možné.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Všedný deň ponúka mnoho príležitostí na komunikáciu s dieťaťom a na zapojenie do rozhovorov. Môžete a vlastne začnite to s ním robiť už **od prvého dňa života**.

Rozprávajte mu, čo s ním práve robíte. Reagujte na jeho zvuky a ukážte mu, že **z nich máte radosť**.

Svoje dieťa nikdy neodkladajte na neurčitý čas. To ho zneistí.

Dodržiavajte sľuby, ktoré ste mu dali.

Svoje dieťa počúvajte, hovorte s ním a chváľte ho! Nechajte dieťa rozprávať, čo zažilo. Nechajte ho dohovoriť a **neprerušujte ho**.

Vedeli ste, že ...

pre deti to nepredstavuje nadmerné zaťaženie, ak vyrastajú dvojязыčne či dokonca viacязыčne?

V mojej hlave je miesto na dva aj viac jazykov!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Deti dokážu bez problémov vyrastať s dvomi aj viacerými jazykmi – milióny detí žijú v krajinách, v ktorých sa vo všedný deň používa viacero jazykov. Vývoj dieťaťa tým nijako neutrpí.
- Viacязыčné deti sa rozvíjajú rovnako ako jednoязыčné, teda každé rozdielne. Niektoré začnú hovoriť skoro, iné neskôr, niektoré hovoria veľa a iné zase málo.
- Vývoj jazyka u dieťaťa je dynamický. Je neustále na ceste niekam, naučí sa niečo nové a integruje si k tomu staré veci. Miešanie jazykov patrí k tomuto vývoju.
- Na pozore sa treba mať a treba iniciovať stretnutie s lekárom alebo odborníkom až vtedy, keď dieťa nerobí dlhší čas žiadne pokroky alebo keď prestalo hovoriť.
- Ak deti vyrastajú s viac než jedným jazykom, potrebujú určitú podporu vo všetkých jazykoch. Rodičia môžu k úspechu svojich detí prispieť rôznymi spôsobmi.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Vychovávate svoje dieťa v materinskom jazyku napríklad po turecky, bosniansky/chorvátsky/srbsky, kurdsy, rusky, španielsky ..., ale **naokolo sa hovorí po nemecky?**

> Vtedy hovorte s dieťaťom **veľa vo svojom vlastnom jazyku**. Pestujte si ale aj kontakty so susednými rodinami, v ktorých sa hovorí po nemecky. Podporujte svoje dieťa v tom, aby si našlo nemecky hovoriacich kamarátov. Nechajte svoje dieťa ísť do detských skupín s nemeckým jazykom. **Podporuje to jeho rozvoj**. Čím skôr bude mať kontakt s nemecky hovoriacimi deťmi, tým rýchlejšie a ľahšie sa naučí druhý jazyk.

Ovládáte ako rodičia veľmi dobre dva jazyky?

> Potom má dieťa možnosť naučiť sa „**mamkin jazyk**“ a „**ockov jazyk**“. Dbajte na **jasne stanovené pravidlá pre oba jazyky**. Je to dôležité hlavne pre malé deti. Mama sa s ním rozpráva v „mamkinom jazyku“ a otec v „ockovom jazyku“. Dieťa si tak dokáže dať určitú osobu do súvisu s určitým jazykom. Pomôže mu to **jasne si usporiadať v hlavičke obidva jazyky**. (Používanie jazykov sa môže usporiadať aj podľa situácií: V bežný deň sa hovorí jedným jazykom, pri večeri alebo pri robení domácich úloh resp. pri rozprávke na dobrú noc sa hovorí iným jazykom. Tento spôsob sa nazýva „vytváranie jazykových ostrovčekov“.)

Bez ohľadu nato, či vaše dieťa vyrastá s jedným, dvomi alebo tromi jazykmi, vždy je dôležité nasledovné:

Rozprávajte sa so svojím dieťaťom často, buďte **dobrými a trpezlivými poslucháčmi** a **chváľte ho!**

5.

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

Vedeli ste, že ...

Ilen tie deti, ktoré dobre počúvajú, sa dokážu naučiť dobre hovoriť? A vedeli ste aj to, že ak kojencia oslovíte vo vyššej tónine, zareaguje rýchlejšie?

Hovor so mnou a počúvaj ma!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Dobrý sluch je predpokladom dobrého vývoja reči. Zdravé dieťa má po 6 mesiacoch viac dŕavotať, napodobňovať zvuky a „rozprávať“ sa samo so sebou, v opačnom prípade mu treba znova skontrolovať sluch.
- Aj kojenci s poškodeným sluchom vydávajú v prvých mesiacoch zvuky, ale potom onemejú.
- Pri oslovení kojencia vyšším hlasom stúpa jeho pozornosť. Tak dokážete z dieťaťa vymámiť jeho prvý úsmev už veľmi skoro.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Sledujte svoje dieťa hlavne po 6. mesiaci života. Vníma hluk?
Otáča hlavičku, keď naňho voláte?

- > Na prebudenie **pozornosti dieťaťa** sa najlepšie hodia hracie hodiny a hrkálky.
- > Hrajte sa s dieťaťom často a veľa a vtedy si zároveň všimnete, či **dobre počuje**.
- > Imitujte zvuky a džavotanie svojho dieťaťa. Už aj mladému kojencovi rozprávajte, čo s ním práve robíte. Spievanie a rýmovačky zbožňujú deti v každom veku.
- > Hlavne po **zápale ucha** kojenca alebo malého dieťaťa choďte **bezpodmienečne na kontrolu:** na detskú poradňu vo svojom okrese alebo k svojmu lekárovi.

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

Vedeli ste, že ...

jazyk sa učíme všetkými zmyslami? Dôležité nie je len počúvanie, ale aj dotyky, videnie, zažívanie, branie vecí do rúk, ...

6.

Ja sám!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Počúvanie, videnie, dotýkanie, pohyby, ohmatanie, vnímanie pohybu, ochutnávanie prekážok a mnoho ďalších vecí pomáha dieťaťu zažívať svet a pochopiť ho. Rozvíja tým svoje citové, duševné a sociálne schopnosti a okrem toho aj jazyk.
- Vaše dieťa chápe, čo znamená „hladký“ a „drsný“, keď sa môže dotknúť predmetov. „Sladké“ a „kyslé“ sa naučí pri ochutnávaní jedál. Rohy a zaoblené miesta si uvedomí, keď bude loziť. V hlavičke si tak vytvorí duševné koncepty, ktoré patria k slovám.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Dieťa **často objímajte** a nechajte ho, aby dotyky vnímalo ako niečo príjemné.

Nechajte dieťa, nech si **predmety chytí**, podrží a pustí! Dajte mu niečo na hryzenie! Nechajte ho, nech toho zažije čo najviac!

Keď dieťa trochu podrastie, nechajte ho **vyskúšať čo najviac činností**: loziť doma, na ihrisku alebo po záhrade, behať, hrať sa s pieskom a vodou, volať a spievať, pomáhať pri varení, prestierať stôl, kopať pôdu na záhrade a sadiť rastliny. Stane sa **samostatnejšie**. Neskôr to uľahčí jeho **každodenný život v škôlke**.

7

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU**Vedeli ste, že ...**

u dieťaťa existuje súvislosť medzi pohybom, hrou, zdravou výživou, zdravými zubkami bez kazov a rozvojom jazyka?

Viem viac,
ako si myslíte!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Deti potrebujú skúsenosti z hry a pohybu. Podporovať jazyk znamená umožniť dieťaťu mnoho pohybu. Má mať možnosť skákať, hopsať, chodiť, behať, tancovať atď.. Jazyk a pohyb patria k sebe.
- Tým, ako sa dieťaťu počas hry rozvíjajú pohyby, hlavne jemná motorika, sa stávajú presnejšími aj pohyby úst a jazyka.
- Správne postavenie zubov je dôležité na to, aby sa dieťa naučilo správne hovoriť. Dobre zrozumiteľná výslovnosť patrí k dobrej znalosti jazyka.

Tipy
na všedný
deň

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Nechajte svoje dieťa balansovať na nízkom múriku, jesť rukami, piť slamkou, fúkať do vaty, ...

Chodievajte často na **ihrisko** a do **prírody**.

Vyrábajte si doma veci a nechajte ho zaobchádzať s nožnicami. Ak ste pri ňom, nemôže sa mu nič stať.

Naučí sa pri tom presné pohyby a môže rozvíjať svoju **fantáziu**.

Dbajte na **správne postavenie zubov**.

Svoje dieťa preto nechajte používať cumlík len do 2 rokov.

Zdravá výživa a niečo na „zahryznutie“ sú dôležité.

Vaše dieťa by nemalo piť **žiadne sladené nápoje**. Preto ho na ne vôbec nenavvykajte!

Vedeli ste, že ...

každodenné spoločné rozprávanie a hranie prináša enormné pokroky v rozvoji jazyka?

Budeš sa
so mnou hrať?

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Čím viac sa budete venovať svojmu dieťaťu, hovoriť a hrať sa s ním, tým viac štruktúr a prepojení sa mu v mozgu vybuduje. Tieto štruktúry a prepojenia sú rozhodujúce pre rozvoj jazyka dieťaťa a neskoršie učenie v škole.
- Pravidelné počúvanie a hovorenie v jednom alebo viacerých jazykoch pomáha dieťaťu zisťovať pravidlá danej reči. Dieťa sa tak môže naučiť slovíčka, objavovať gramatiku jazykov a učiť sa, ako správne komunikovať s inými ľuďmi. V každom jazyku potrebuje mnoho „potravy“, a preto by malo veľa počúvať, ale aj samo hovoriť.

Tipy na všedný deň

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Pri **hovorení** a hraní majte **oči zároveň s dieťaťom**. Hovorte **priamo so svojim dieťaťom** – aspoň štvrt hodinu denne!

Hovorte s ním aj pri **bežných činnostiach** – napr. keď si vyzúva topánky alebo vyzlieka kabát, keď si obúva papuče, keď mu dávate čaj, keď ide do postele ... Samotné pokyny a príkazy nestačia!

Používajte **rozmanitý a pestrý jazyk**. Vaše dieťa si tak bude **rozširovať slovnú zásobu**.
(Napríklad tak, že budete používať rôzne slová toho istého významu: pekný, krásny, fešný, ...)

Rýmovačky a pesničky sú **vynikajúcim zdrojom** na rozvoj slovnej zásoby pre deti každého veku. Ak sa neviete rozpomenúť na rýmovačky a pesničky svojho detstva, opýtajte sa **rodičov alebo starších členov rodiny**, poprípade si prečítajte knihu. Alebo **si vymyslite** vlastné rýmovačky a rozprávky.

Vedeli ste, že ...

dieťa netreba neustále opravovať a vyzývať, aby niečo zopakovalo?

Nechajte ma hovoriť!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Opravovanie brzdí radosť z rozprávania. Účinnejšou technikou je „opravné zopakovanie“.
- Deti neukazujú vždy všetko, čo v nich je. Často veľa rozumejú, ale málo hovoria. Deti potrebujú čas, rovnako ako semienka potrebujú čas kým vzídu.
- Ak deti vyrastajú s dvomi jazykmi, jeden jazyk môže byť výraznejší viac a druhý menej. To sa môže v priebehu života opakovane meniť podľa toho, čo je práve dôležité v danej fáze ich života a s ktorým jazykom sa spájajú zážitky. U dvojajazyčných detí sa môže stať napríklad to, že nenemecký materinský jazyk sa u nich dostane do úzadia, ak deti navštevujú nemeckú škôlku a nájdu si nemeckých kamarátov.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Ak vaše dieťa niečo zle vyslovuje, **slovo** alebo vetu **zopakujte** správne „úplne náhodou“. Nenúťte ho, aby to správne zopakovalo.

Buďte pokojní, ak nezačne okamžite používať nejaké nové slovo.

Buďte trpezliví! Rozprávajte sa s dieťaťom vo svojom jazyku, aj keď vám odpovedá v inom. Ak dieťa vyrastá s dvomi jazykmi, môže sa totiž stať to, že jeden z dvoch jazykov nebude dlhšiu dobu vôbec aktívne používať.

Ak sa vaše dieťa nachádza práve v takej fáze, netlačte naňho, ale **pripravte mu veľa príležitostí** na aktívne **používanie oboch jazykov**. To je ten správny prístup.

... v NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

Vedeli ste, že ...

čítanie dieťaťu nahlas a hlavne hovorenie sú veľmi dôležitými formami podpory jazyka a že vaše dieťa dobre pripravujú na školu?

10.

Budeš mi dnes
čítať rozprávku?

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Vedecké výskumy ukazujú, že čítanie dieťaťu nahlas vplýva pozitívne na vývoj jazyka už v prvých rokoch jeho života.
- Pri čítaní nahlas a rozprávaní príbehov si dieťa rozširuje slovnú zásobu. Vytvára si dobrý základ pre čítanie a písanie, pretože spisovný jazyk je iný než hovorený a pri čítaní nahlas dieťa zažíva spisovný jazyk a učí sa ho.
- Deti, ktoré počúvajú rozprávky a potom ich dokážu porozprávať, sa pri tom naučia veľa, čo sa im neskôr zide v škole: napríklad schopnosť počúvať, sústrediť sa, spomenúť si na udalosti, nové slovíčka, nové vetné skladby a iné.

Tipy na
všedný deň

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Čítajte svojmu dieťaťu z obrázkových a rozprávkových knižiek – každý deň niečo, a to v jazyku alebo jazykoch, ktorými doma hovoríte so svojimi deťmi.

V mnohých **knižniciach vo Viedni** sa dajú požičať obrázkové a rozprávkové knižky v rôznych jazykoch. Opýtajte sa v knižnici svojho bydliska, či v nej majú knihy vo vašom materinskom jazyku.

Deti zbožňujú rituály! Ani vaše dieťa nie je iné. Z rozprávky na dobrú noc sa môže stať rituál. Deti rady počúvajú stále tú istú rozprávku, až kým všetkému presne nerozumejú a nevedia ju samy porozprávať. Podporujte svoje dieťa, aby **porozprávalo** rozprávku: napríklad motivačnými otázkami.

Aj keď vy sami máte slabšiu nemčinu, aj napriek tomu môžete dieťaťu **čítať nahlas** z nemeckých obrázkových knižiek.

Medzi ďalších **dobrých poslucháčov a rozprávačov** rozprávok patria starí rodičia a blízke osoby.

11.

Vedeli ste, že ...

deti sa najradšej učia pri hraní a spoločných aktivitách ako pri televízore alebo počítači?

... V NAJÚT-
LEJŠOM
VEKU

Telka? Nie, d'akujem!
Oveľa radšej mám, keď sa so mnou
hrajú mamka s ockom ...!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Deti na naučenie jazyka nepotrebujú počuť len zvuky reči, ale takisto chápať význam toho, čo bolo povedané: To, čo vidia, potrebujú „uchopiť a pochopiť“.
- Dieťa sa naučí hovoriť len priamym kontaktom s inými ľuďmi: s matkou a otcom, so súrodencami, vo väčšej rodine a neskôr s kamarátmi.
- Jednoznačne vám odporúčame pozeráť kvalitné detské filmy, spoločne s rodičmi. Niekoľkohodinové pozeranie televízie alebo hranie sa na počítači je škodlivé. Deti sa pri tom naučia málo.

Tipy na všedný deň

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Nechajte dieťa **zúčastňovať sa každodenného diania**. Dajte mu príležitosť pochopiť nové slovíčka názorne. **Pomáhanie** pri varení a pečení, hranie sa s vodou, pieskom, kameňmi alebo plastelínou **podporujú rozvoj dieťaťa** omnoho lepšie než televízor.

Ak vaše dieťa pozerá televízor, vyberte mu film vy sami a potom sa s ním rozprávajte o tom, **čo v ňom bolo**. Dieťa ho tak lepšie pochopí a **obohatí si slovnú zásobu**.

V knižniciach sa dá **požičať veľa dobrých hier**. Dieťaťu tak môžete **finančne nenáročne** vniesť do života **zmenu** a nové podnety.

Vedeli ste, že ...

deti sa môžu naučiť veľmi dobre po nemecky, ak majú od skorého veku kamaráta s týmto jazykom alebo ak navštevujú skupinu na hranie alebo škôlku?

Chcem byť aj
s inými deťmi!

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Dobrá znalosť nemčiny je pre vaše dieťa dôležitá: pre jeho život v Rakúsku, aby sa mu dobre darilo v škole a aby malo dobré šance v zamestnaní.
- Na to, aby sa vaše dieťa naučilo dobre po nemecky, potrebuje rôzne možnosti na počúvanie a hovorenie jazyka a takisto musí mať dobrú motiváciu. Kamaráti, ktorí hovoria po nemecky, sú dobrou motiváciou.
- Pravidelné navštevovanie skupiny na hranie alebo škôlky od troch rokov dá dieťaťu dostatok času na zvládnutie nemčiny do nástupu do školy a na to, aby sa pripravilo na požiadavky školy. Aj keď vaša rodina nehovorí po nemecky, vaše dieťa sa môže po nemecky naučiť veľmi dobre, ak využije tieto možnosti.

>>> Čo konkrétne môžete spraviť pre svoje dieťa!

Podporujte svoje dieťa, ak chce navštevovať **kamarátov** alebo ich chce pozvať domov. Jazyky, ktoré sú dôležité pre ich bežné fungovanie, sa deti **zvyknú naučiť veľmi rýchlo**.

Dieťa prihláste do detskej skupiny alebo do škôlky už od veku 2,5 roka alebo 3 rokov. V tomto veku sú **deti väčšinou dostatočne zrelé**, tešia sa z nových kamarátov, hier a aktivít s inými deťmi.

Návšteva **zariadenia pre deti je možná aj v skoršom veku**, ak to potrebujete z pracovných dôvodov alebo ak sa pre to rozhodnete po pedagogickom zvážení.

Ak doma hovoríte s dieťaťom inak než nemecky, môžete ho na nemčinu, jeho nový jazyk, ktorý bude používať v skupine alebo škôlke, pripraviť **formou hry**. Hovorte s ním o tom, prebudte v ňom **zvedavosť** a naučte ho jednoduché slovíčka, ktoré môže potrebovať v novom prostredí.

Hovorte mu, že **schopnosť hovoriť viacerými jazykmi** je niečo **úžasné**.

Daj mi čas, aby som si zvykol!

- Nastúpením do materskej školy stojí vaše dieťa pred **novou a veľkou etapou svojho života**. Spraví krok smerom od rodiny do nového cudzieho sveta. Na to si musí každé dieťa zvyknúť.
- Ako rodičia poskytnite **dostatok času** zvyknúť si! Ak chodíte do práce, odporúčame vám, aby sa vaša pracovná doba zhodovala s hodinami v škôlke. O pomoc môžete poprosiť aj blízku osobu, napríklad starých rodičov.
- Keďže do škôlky nastupuje väčšinou viacero detí, k aklimatizácii dochádza v **individuálnom čase**.
- Každé dieťa má v škôlke svoje **vlastné potreby, zvyky, vzťahy a pocity**. Preto dĺžku prítomnosti dieťaťa v škôlke počas aklimatizácie treba dohodnúť s príslušnou pedagógičkou.

Dôležité kroky pri aklimatizácii:

1. V prvé dni sprevádzate dieťa vy a zúčastňuje sa života v skupine spolu s vami. V tejto fáze je dôležité, aby vaše dieťa prichádzalo do škôlky stále v rovnakú hodinu predpoludním. Takto sa bude nachádzať vždy v rovnakej situácii. To mu dodá bezpečnosť a poskytne rutinu.
2. Vaše dieťa sa postupne naučí spoznávať osoby, priestory, materiály, možnosti pre hru a takisto denný režim.
3. Hneď, ako to bude možné, dôjde po dohode s pedagogičkou ku krátkemu oddeleniu vás a dieťaťa.
 - S dieťaťom sa ľúčte jasne a krátko. Potom opustíte skupinu. Ostaňte ale v blízkosti skupiny, napr. v šatni.
4. Ak pedagóg dokáže odvrátiť, pozornosť dieťaťa hrou, v nasledujúcich dňoch môžete odchádzať od dieťaťa na dlhšiu dobu. V tieto dni sa však stále zdržiavajte v blízkosti alebo buďte prinajmenšom schopní vrátiť sa do škôlky rýchlo na zavolanie.
5. Ak vaše dieťa zvláda doterajšie odlúčenie dobre, môžete ďalší pobyt dieťaťa predĺžiť až do poobedia.
 - Po dohovore s vami sa primerane upravia podľa potrieb dieťaťa aj situácie, ako napr. spánok.
6. Aklimatizačná doba sa skončí vtedy, keď vaše dieťa dôveruje pedagogičke. Ak vaše dieťa plače, vyjadruje tým, že by radšej malo pri sebe v škôlke vás. Dôležité tu však je to, aby sa vaše dieťa nechalo od pedagogičky rýchle upokojiť a utešiť.
7. Po aklimatizácii sa uskutoční rozhovor s rodičmi. Má slúžiť na pokojnú výmenu informácií o aklimatizácii.

Čo hovoria odborníci >>>

- Na vybudovanie dôvery je na začiatku aklimatizácie dôležité, aby sa vaše dieťa mohlo samo rozhodnúť, či sa bude so skupinou zoznamovať samostatne alebo radšej s vami. Na dieťa pri tom netlačte, aby sa od vás oddelilo a hralo sa priamo s deťmi. Dieťa niekedy potrebuje prítomnosť rodiča iba na to, aby si vytvorilo „bezpečný prístav“. Ak cíti, že je toho naňho priveľa, môže sa doň kedykoľvek utiahnuť.
- Pri každom oddelení sa musíte s dieťaťom lúčiť jednoznačne a krátko. Takto medzi vami ostane zachovaná dôvera. Aby ste nenaťahovali bolesť z odlúčenia, dieťaťu pomôže, ak mu povie „Ahoj“ iba RAZ. Potom treba aj naozaj ísť.
- Ďalším uľahčením pri aklimatizácii sú známe predmety, ktoré si donesiete so sebou, napr. plyšové zvieratká, cumlíky a hračky.
- Ak by vaše dieťa malo mimoriadne ťažkosti oddeliť sa od jedného rodiča, nemusí byť na škodu, ak do škôlky bude dieťa počas aklimatizácie sprevádzať druhý rodič. Je celkom možné, že dieťa si zvykne na nové prostredie ľahšie v sprievode otca než matky (alebo naopak).
- Deti okamžite vycítia neistotu rodičov. Tá sa potom preniesie na ne. Preto sa s nami porozprávajte o všetkých svojich otázkach, resp. neistotách. Ráno nám oznámte mimoriadne okolnosti, ako napr. ťažká noc alebo choroba, ktorú dieťa prekonalo cez víkend.

Moji rodičia ma poznajú najlepšie ...

- Vy ako rodičia ste pre škôlku veľmi **dôležitým partnerom**, pretože vy svoje dieťa poznáte najlepšie. Viete, čo rado jedáva, ako ho upokojiť a ako sa rado hrá.
- Škôlka by chcela s vami **úzko spolupracovať**. Podoby spolupráce môžu byť rôzne: rozhovory pri vyberaní alebo odovzdávaní, rozhovory s rodičmi v dohodnutých termínoch, večery s rodičmi, posedenia s rodičmi v kaviarni atď.
- **Vaše informácie pomôžu pedagógom** prístupíť cielene k potrebám vášho dieťaťa. Je len na vás, čo nám chcete oznámiť a o čom s nami chcete hovoriť. **S vašimi informáciami narábame dôverne.**
- S pedagógmi sa môžete vždy porozprávať aj o svojich obavách a problémoch súvisiacich s návštevou škôlky alebo **o situácii v rodine.**
- V škôlke spoznáte aj ďalších rodičov. Môžete sa sami **zúčastniť mnohých aktivít**, radiť sa s pedagógmi a vymieňať si s nimi informácie.
- Ak to bude potrebné, škôlka sa bude snažiť vybaviť **tlmočníka alebo tlmočníčku**. Veľmi nám záleží na **úspešnej komunikácii** aj cez jazykové bariéry.

Rodičia a pedagógovia majú spoločný záujem o blaho dieťaťa. Vytvárajú výchovné partnerstvo. Základ spolupráce je ošetrený v dohode o opatere. Je to zmluva, ktorú uzatvárate s Wiener Kinderfreunden. Viac informácií vám poskytne vedúca vašej škôlky.

15.

Nechajte ma hrať sa, nechajte ma učiť sa ...

- Deti sú **nadšení objavitelia**. Svoju **zvedavosť** rozvíjajú rôznymi spôsobmi. Zúria, cvičia, poskakujú, hrajú sa, spievajú, bubnujú, maľujú, strihajú, prezliekajú sa za niekoho iného, tvoria, rozprávajú príbehy, skúmajú, hádajú sa, cítia. To všetko robia, aby preskúmali svet.
- Všetky tieto **aktivity sú prejavom učenia**. A práve malé vzdelávacie situácie modelujú rozmanité oblasti detstva: pohyb, telo, zdravie, jazyk/komunikáciu, sociálnu a emocionálnu inteligenciu, hudbu, matematiku, prostredie a médiá.
- **Pedagogická koncepcia škôlky** je nastavená týmto smerom, a tak podporuje dieťa v jeho celkovom rozvoji.

Čo na to hovoria odborníci? >>>

- Vzdelávanie zahŕňa celého človeka a v tom najlepšom zmysle znamená formovanie základných kompetencií. Každé dieťa sa ich od začiatku učí postupne, aby sa podieľalo na spoločenskom živote.
- Úlohou škôlky je sprevádzať dieťa pri jeho vývoji, aby sa z neho stala zodpovedná a spoločensky kompetentná osobnosť.
- Podporuje jeho záujem o svet a zvedavosť. Priestory škôlky sú pri tom zariadené tak, aby deti mohli používať materiál na hranie samostatne.
- Pedagógovia sledujú aj to, o čo sa vaše dieťa mimoriadne zaujíma a pokúšajú sa mu ponúknuť súvisiace aktivity. Vaše dieťa zároveň dostane možnosť hrať sa s inými deťmi a učiť sa od nich.

Návšteva škôlky má aj pozitívny vplyv na vývoj dieťaťa, napr.

- ▷ stane sa samostatnejšie.
- ▷ získa viaceré podnety na rozvoj jazyka (podporovanie dvojjazyčnosti).
- ▷ naučí sa pravidlá štruktúrovaného denného režimu.
- ▷ kontaktom s rovesníkmi si dieťa trénuje sociálne správanie cielene i nevedome.
- ▷ deti, ktoré chodili niekoľko rokov do škôlky, majú potom menej problémov aj pri nástupe do školy, pretože rozmanitá výchovná práca je vždy aj „prípravou na školu“.
- ▷ nástupom dieťaťa do škôlky sa rodičom vytvoria možnosti seberealizácie, napríklad (návrat do zamestnania).

Čo by sme vám ešte chceli klásť na srdce ...

- Jazyky, do ktorých neinvestujete, stratíte. O jazyk sa treba starať a používať ho, ináč ho zabudnete.
- Keď vaše dieťa začne chodiť do škôlky a neskôr do školy, z nemčiny sa preňho stane dôležitý jazyk. Preto potrebuje vašu motiváciu a podporu. Nezabúdajte však ani na starostlivosť o jazyk, s ktorým vaše dieťa vyrástlo, na jeho materinský jazyk alebo jazyk, ktorým hovoríte doma.
- Dobrou možnosťou na rozvíjanie jeho prvého jazyka je vyučovanie jeho materinského jazyka v škôlke. Opýtajte sa na možnosti a prihláste naň svoje dieťa.
- Sami čítajte noviny alebo časopisy a rozprávajte sa s dieťaťom o nových témach! U dieťaťa tak budete ďalej rozvíjať jeho jazyky.
- Motivujte svoje dieťa k tomu, aby veľa čítalo po nemecky aj v iných jazykoch.
- O rodné jazyky migrantov vo Viedni – či už je to turečtina, bosničina/chorvátčina/srbčina, španielčina, taliančina, ruština a iné – je v ekonomike čoraz väčší záujem. Ak bude vaše dieťa okrem nemčiny a angličtiny dobre ovládať ešte ďalší jazyk, zvýši to jeho pracovné šance.
- Jazyk je poklad, a to platí pre každý jazyk. Čím viac ho rozvíjate a staráte sa oň, tým väčšiu bude mať hodnotu. Dobré ovládanie jazykov je dnes rozhodujúce pre postavenie človeka v pracovnej oblasti a v spoločenskom živote.

Inštitúcie a ponuky **poradenstva a pomoci** pre rodičov vo Wiener Kinderfreunden a vo vašom okolí

> **Rodičovské semináre** >>> T: 01/401 25-54, familienakademie@wien.kinderfreunde.at

V rámci nášho vzdelávania rodičov, ktoré ponúkame v spolupráci so Spolkovým ministerstvom rodiny a mládeže, posilňujeme sebadôveru rodičov. Pomôžeme vám rozpoznať hodnoty, ktoré sú dôležité pre vašu rodinu, rozšíriť si schopnosti vyjednávania, stanoviť si hranice a počúvať!

> **Medzikultúrne kaviarne pre rodičov a deti** >>> T: 01/401 25-54, familienakademie@wien.kinderfreunde.at

Tieto kaviarne na adresách Neulerchenfelderstrasse v 16. okrese, v Bohmannhofe v 22. okrese a v susedskom centre „friends“ v 2. okrese ponúkajú kvalifikovaných odborníkov a platformu na výmenu informácií a skúseností v uvoľnenej atmosfére.

> **Výchovné poradenstvo** >>> T: 01/401 25-33, beratung@wien.kinderfreunde.at

Náš mobilný výchovno-poradenský tím môžu využiť rodičia, ktorých deti navštevujú materskú škôlku a družinu, naši pracovníci im pomôžu pri riešení problémových situácií. Poradenský tím pomáha pri rodinných krízach, problémoch s výchovou, keď dieťa potrebuje mimoriadnu pomoc, alebo ak existuje podozrenie na násilie v rodine. Táto ponuka je pre „naše“ rodiny bezplatná.

> **Rodinné poradenstvo** >>> T: 01/401 25-33, beratung@wien.kinderfreunde.at

Naše tímy pre rodinné poradenstvo (právnici, psychológovia, sociálni pracovníci atď.) ponúkajú rady a pomoc v problematických situáciách na štyroch miestach vo Viedni. Na rozdiel od výchovného poradenstva (pre rodiny, ktorých deti navštevujú naše škôlky) môžu túto ponuku využívať všetky viedenské rodiny.

Jazyk je poklad

– **každý jazyk.** Čím je rozvinutejší a vycibrenejší, tým je jeho hodnota vyššia. Dobré ovládanie jazykov je dnes rozhodujúce pre postavenie človeka v pracovnom živote a spoločnosti.

*Náš vyškolený tím vám rád
poradí a pomôže.*